

Sygn. akt: WK 16/13

POSTANOWIENIE

Dnia 9 stycznia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Janusz Godyń (przewodniczący)

SSN Wiesław Błuś

SSN Marian Buliński

SSN Marek Pietruszyński

SSN Jacek Sobczak

SSN Jerzy Steckiewicz

SSN Andrzej Tomczyk (sprawozdawca)

Protokolant : Jarosław Górnicki

przy udziale prokuratora Naczelnej Prokuratury Wojskowej płk. Zbigniewa Badelskiego,

w sprawie płk. rez. Z. S. oskarżonego z art. 228 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., po rozpoznaniu w Izbie Wojskowej na rozprawie w dniu 9 stycznia 2014 r. kasacji, wniesionej przez prokuratora Naczelnej Prokuratury Wojskowej na niekorzyść, od wyroku Sądu Najwyższego Izba Wojskowa z dnia 28 sierpnia 2013 r., sygn. akt: WA 11/13, zmieniającego wyrok Wojskowego Sądu Okręgowego w W. z dnia 27 lutego 2013 r.,

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. stwierdzić, że koszty sądowe postępowania kasacyjnego ponosi Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

Płk rez. Z. S. pozostawał pod zarzutem dopuszczenia się przestępstwa wypełniającego znamiona art. 228 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., mającego polegać na tym, że „w bliżej nieustalonych datach na przełomie 2002 i 2003 r. w W., dwukrotnie działając z góry powziętym zamiarem, w krótkich odstępach czasu w związku z pełnieniem funkcji publicznej Dyrektora [...] przyjął od J. P. przedstawiciela firmy <<P. >> korzyść majątkową w łącznej kwocie 8 000 \$ USA” (cytat z aktu oskarżenia).

Wyrokiem z dnia 21 czerwca 2010 r. Wojskowego Sądu Okręgowego w W. oskarżony Z. S. został uniewinniony od popełnienia zarzucanego mu czynu.

Wyrok ten zaskarżył apelacją, wywiedzioną na niekorzyść oskarżonego, prokurator Wojskowej Prokuratury Okrękowej, który zarzucił:

„ 1. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego orzeczenia i mający wpływ na jego treść, polegający na niewłaściwej ocenie zebranego materiału dowodowego, a w szczególności zeznań złożonych w toku postępowania przygotowawczego przez świadka J. P. dotyczących wręczenia przez tegoż świadka ówczesnemu Dyrektorowi W. [...] – płk. Z. S. korzyści majątkowej w łącznej kwocie 8 000.00 \$ USA, w zamian za zawarte pomiędzy firmą <<P.>> a W. kontrakty, poprzez uznanie ich jako niewiarygodnych, a tym samym przyjęcie, że brak jest dowodów na popełnienie stawianego temuż oskarżonemu zarzutu, podczas gdy właściwa ocena całości zebranego materiału dowodowego, a w szczególności zeznań oficerów Żandarmerii Wojskowej oraz byłych oficerów Wojskowych Służb Informacyjnych jak również złożone <<oświadczenie z dnia 16 marca 2004 r.>> przez J. P. świadczą, że świadek ten składając zeznania w postępowaniu przygotowawczym nie był pod wpływem jakiegokolwiek presji, a tym samym zeznania tegoż świadka złożone w toku śledztwa są pełnowartościowym źródłem dowodowym i brak jest racjonalnych podstaw do ich kwestionowania, co w

konsekwencji doprowadziło do uniewinnienia płk. rez. Z. S. od popełnienia występku z art. 228 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.,

2. obrazę przepisów prawa materialnego, tj. art. 228 § 1 k.k. poprzez jego niezastosowanie w wyniku uznania, że udzielenie funkcjonariuszowi publicznemu w związku z pełnioną funkcją publiczną nieoprocentowanej, bezterminowej pożyczki w kwocie 8.000 \$ USA nie stanowi korzyści majątkowej, co w konsekwencji doprowadziło do uniewinnienia oskarżonego”.

Wyrokiem z dnia 7 września 2010 r. (sygn. akt: WA 24/10) Sąd Najwyższy – Izba Wojskowa uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Wojskowemu Sądowi Okręgowemu w W. do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu tego judykatu wywiódł, że sformułowanie w apelacji dwóch wykluczających się zarzutów wymusza konieczność rozpoznania „... jako pierwszego zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych. Jego istota zasadza się na kwestionowaniu wątpliwości Sądu *a quo* co do wiarygodności zeznań świadka J. P. złożonych w toku postępowania przygotowawczego, w których świadek ten wprost wielokrotnie zeznawał, że kwota 8.000 \$ USA była przekazana oskarżonemu jako gratyfikacja za dotychczas zrealizowane kontrakty.

W ocenie Sądu Najwyższego ostrożność Sądu pierwszej instancji i powzięte przezeń wątpliwości, a w ich efekcie poczynione ustalenia, są w pełni uzasadnione w świetle materiału dowodowego zebranego w sprawie. Kontekst sytuacyjny wytworzony przez byłych oficerów Wojskowych Służb Informacyjnych, niesprzecznie co do istoty, relacjonowany zarówno przez nich, jak i przez świadka J. P. wskazuje, że nie można wykluczyć twierdzeń tego ostatniego o niemożności dania odporu naciskom jakie na niego wywierano i w konsekwencji złożenia częściowo nieprawdziwych zeznań. Wątpliwości te pogłębiają zeznania świadka [...] oraz treść oświadczenia (pokwitowania) wystawionego w czasie trwania postępowania przygotowawczego przez J. P., a dokumentującego zwrot pożyczonych Z. S. pieniędzy.

W zaistniałej sytuacji nie może dziwić, że Sąd pierwszej instancji wątpliwości co do prawdziwości zeznań J. P. uznał za nieusuwalne, rozstrzygnął je na korzyść oskarżonego i w oparciu o pozostały zgromadzony w sprawie materiał dowodowy

ustalił, że do przekazania pieniędzy Z. S. przez J. P. doszło, ale przekazanie to przybrało formę pożyczki (...).

To wszystko powoduje, że zarzut pierwszy apelacji – błędu w ustaleniach faktycznych, nie mógł zostać uwzględniony.

Inaczej jednak rzecz się ma z zarzutem alternatywnym apelacji – obrazy prawa materialnego. Ustalając bowiem, że J. P. wręczył Z. S. opisaną w zarzucie aktu oskarżenia kwotę pieniędzy, Wojskowy Sąd Okręgowy poprzestał jedynie na stwierdzeniu, że była to pożyczka. Nie podjął jednak żadnych czynności zmierzających do ustalenia i nie rozważył czy przekazanie pieniędzy nastąpiło na skutek zawarcia ustnej umowy cywilnoprawnej między oskarżonym a świadkiem, a więc działań prawnokarnie obojętnych, czy też – jak sugeruje to w apelacji prokurator – była to ukryta korzyść majątkowa przyjęta w opisanej formie przez funkcjonariusza publicznego w związku z pełnieniem funkcji publicznej, bądź też korzyść majątkowa wynikająca z charakteru tego świadczenia: braku oprocentowania i nieokreślenia terminu zwrotu. W rozważaniach tych nie można pomijać kontekstu sytuacyjnego umożliwiającego dokonywanie tego rodzaju czynności oraz momentu, w którym doszło do zwrotu pieniędzy przez płk. rez. Z. S.

Ponownie rozpoznając sprawę sąd pierwszej instancji może w szerokim zakresie wykorzystać uprawnienia wynikające z art. 442 § 2 k.p.k., bacząc jednak by wszystkie, sygnalizowane wyżej i narzucające się podczas rozpoznawania sprawy kwestie, gruntownie ustalić i przeanalizować”.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Wojskowy Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z dnia 27 lutego 2013 r. uznał oskarżonego płk. rez. Z. S. za winnego popełnienia przestępstwa z art. 228 § 1 w zw. z art. 12 k.k., mającego polegać na tym, że „w bliżej nieustalonych dniach na przełomie 2000-2003 roku w W., co najmniej dwukrotnie działając z góry powziętym zamiarem, w krótkich odstępach czasu w związku z pełnieniem funkcji publicznej – Dyrektora W. [...] przyjął od J. P. przedstawiciela firmy <<P.>> korzyść majątkową w łącznej kwocie 8.000 \$ USA”.

Za tak zakwalifikowane i opisane przestępstwo wymierzył mu karę 2 lat pozbawienia wolności i 250 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość stawki dziennej na kwotę 100 zł. Wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności

warunkowo zawiesił oskarżonemu na okres 3 lat, zaś na poczet kary grzywny zaliczył okres zatrzymania oskarżonego w dniach 25 i 26 marca 2004 r.

W rozbudowanym uzasadnieniu, poświęconemu w znacznej mierze ocenie zeznań świadka J. P. Sąd ten wywiódł w konkluzji, że: „... na wiarę zasługiwać mogą jedynie zeznania kluczowego w niniejszej sprawie świadka J. P. jakie złożył on na etapie prowadzonego w niniejszej sprawie śledztwa” (s. 14 uzasadnienia).

Wyrok ten zaskarżył apelacją obrońca oskarżonego i zarzucając:

„ I. obrazę przepisów postępowania, mającą bezpośredni wpływ na treść zaskarżonego wyroku polegającą w szczególności na:

1. pogwałceniu przepisu art. 424 § 1 k.p.k. poprzez zaniechanie ustalenia stanu faktycznego w niniejszej sprawie, co w praktyce uniemożliwia dokonanie kontroli odwoławczej tegoż orzeczenia;

2. drastycznym naruszeniu norm przepisu art. 170 § 1 pkt 1 k.p.k. poprzez dopuszczenie dowodu <<(…) z rozmowy, które rzeczywiście przeprowadzili z nim (tj. Panem J. P. - przypis autora apelacji) w dniu 1 marca 2004 r. funkcjonariusze ówczesnych Wojskowych Służb Informacyjnych ...>> (patrz strona 12 uzasadnienia zaskarżanego wyroku), w sytuacji gdy przeprowadzenie tego dowodu było niedopuszczalne, co obrońca oskarżonego podnosił już w trakcie trwania przewodu sądowego (...);

3. pogwałcenie art. 4, 7, 92 i 410 k.p.k. poprzez skrajnie subiektywnie dokonaną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego, a zwłaszcza całkowite pominięcie treści opinii biegłego psychologa, a także m.in. treści zeznań świadków (...) zawartych w protokole rozprawy z 6 sierpnia 2008 r. opatrzonych gryfem <<ściśle tajne>> - co w efekcie musiało doprowadzić aż do tak błędnego wyrokowania jakie, niestety, miało miejsce w niniejszej sprawie.

II. błąd w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, mający decydujący wpływ na jego treść, a polegający na:

1. oczywiście bezzasadnym uznaniu, jakoby płk. rez. Z. S. przyjął korzyść majątkową od J. P., podczas gdy w rzeczywistości fakt taki nie miał miejsca,

2. zaniechaniu wyjaśnienia dlaczego J. P. przyjął pieniądze od świadka J. B.” (cytat zarzutów apelacji z uzasadnienia wyroku Sądu Najwyższego z dnia 28 sierpnia 2013 r., sygn. akt: WA 11/13),

wniósł o jego zmianę i uniewinnienie płk. rez. Z. S. od zarzucanego mu przestępstwa, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

W wyniku rozpoznania sprawy z powodu tej apelacji Sąd Najwyższy - Izba Wojskowa wyrokiem z dnia 28 sierpnia 2013 r. (sygn. akt: WA 11/13) zmienił zaskarżony wyrok i uniewinnił płk. rez. Zbigniewa Stojaka od zarzucanego mu przestępstwa określonego w art. 228 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

W uzasadnieniu tego wyroku wskazał, że „...zeznania J. P. z postępowania przygotowawczego nie mogą być uznane za wiarygodne.

Z tego też względu nie mogą stanowić podstawy ustaleń faktycznych, co do przyjęcia przez oskarżonego S. korzyści majątkowej od tego świadka (...). W tej sytuacji, w oparciu o zeznania J. P. z postępowania sądowego, jak również o zeznania świadków [...], należało ustalić, że wręczona przez J. P. kwota 8 000 \$ USA płk. rez. Z. S. była *de facto* pożyczką, a nie korzyścią majątkową, o której mowa w art. 228 § 1 k.k...”.

Ten prawomocny wyrok zaskarżył kasacją prokurator Naczelnej Prokuratury Wojskowej, w której zarzucił „rażące naruszenie prawa mające istotny wpływ na treść orzeczenia, polegające na obrazie przepisów postępowania w toku rozpoznawania apelacji określonych w art. 437 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 4 k.p.k., art. 7 k.p.k., art. 410 k.p.k. w zw. z art. 201 i art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k., a wyrażające się naruszeniem zasad obiektywizmu i prawdy materialnej oraz swobodnej oceny dowodów, przez dowolną ocenę, pozostającą w sprzeczności z regułami prawidłowego rozumowania i doświadczenia życiowego, że złożone w toku śledztwa przez świadka J. P. zeznania obciążające oskarżonego nie są wiarygodne, co skutkowało nieprawdziwym na tle całokształtu ujawnionych okoliczności ustaleniem, że przekazana płk. rez. Z. S. suma 8.000 \$ była pożyczką, nie zaś jak to prawidłowo ustalił Sąd pierwszej instancji udzieloną korzyścią majątkową i w konsekwencji mimo, że nie pozwalały na to zebrane dowody, zmianę co do istoty zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie płk. Z. S. od popełnienia zarzucanego mu przestępstwa z art. 228 § 1 k.k. w z w. z art. 12 k.k.”

Formułując taki zarzut, autor kasacji wniósł o „uchylenie zaskarżonego orzeczenia Izby Wojskowej Sądu Najwyższego z dnia 28 sierpnia 2013 r., sygn. akt:

WA 11/13 i przekazanie sprawy sądowi odwoławczemu celem rozpoznania apelacji”.

W odpowiedzi na kasację obrońca płk. rez. Z. S. wniosła o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Analiza kasacji, zarówno sformułowanego w niej zarzutu, jak i uzasadnienia wskazuje jednoznacznie, że skarżący kwestionuje sposób i wynik oceny zeznań złożonych przez świadka J. P. w postępowaniu przygotowawczym oraz będące jej konsekwencją ustalenie, iż przekazana płk. rez. Z. S. suma 8000 \$ była pożyczką. Nie dostrzega przy tym, że tożsame ustalenie zostało zaaprobowane przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 września 2010 r. (sygn. akt: WA 24/10) uchylającym wyrok Wojskowego Sądu Okręgowego w W. z dnia 21 czerwca 2010 r. i przekazującym sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania w zakresie – najkrócej to ujmując – wyjaśnienia czy pożyczka ta była prawnokarnie obojętną czynnością cywilnoprawną, czy też ukrytą formą korzyści majątkowej w rozumieniu art. 228 § 1 k.k.

Jako że w ponownym rozpoznaniu sprawy Wojskowy Sąd Okręgowy w W. nie zastosował się do wiążących wskazań Sądu Najwyższego (art. 442 § 3 k.p.k.), ani nie dostrzegł tego Sąd Odwoławczy, zaś w kasacji nie podniesiono takiego zarzutu, przeto – z uwagi na brzmienie art. 434 § 1 k.p.k., mającego zastosowanie w postępowaniu kasacyjnym (art. 518 k.p.k.) – uchylenie zaskarżonego wyroku na niekorzyść oskarżonego nie było możliwe. Z uwagi zaś na to, że w zaistniałej sytuacji zarzut podniesiony w kasacji jawi się jako oczywiście bezzasadny, przeto Sąd Najwyższy zmuszony był oddalić kasację formułującą taki zarzut również jako oczywiście bezzasadną.

